

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija 2015 –2030.

Financirano kroz IPA DRAM program – financirala Europska unija

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za razdoblje 2015 –2030.

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za razdoblje 2015 – 2030. je međunarodni dokument globalnog karaktera koji je usvojilo 187 Zemalja članica Ujedinjenih naroda (uključujući i Bosnu i Hercegovinu) na Svjetskoj konferenciji koja je održana u periodu od 14. do 18. ožujka 2015. godine u Sendaju u Japanu i koji je prihvatile Opća skupština Ujedinjenih naroda (u dalnjem tekstu: Sendai okvir). Nasljednik je Hyogo okvira: Izgradnja otpornosti naroda i zajednica na katastrofe, koji je bio na snazi od 2005 do 2015. godine kao prvi sveobuhvatni međunarodni sporazum u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Sendai okvir je rezultat trogodišnjih konzultacija i međuvladinih pregovora uz potporu Ureda Ujedinjenih naroda za smanjenje rizika od katastrofa (u daljem tekstu: UNISDR)¹. UNISDR je zadužen za potporu provedbe, praćenje i revidiranje Sendai okvira.

Zemlje članice Ujedinjenih naroda su naglasile potrebu smanjenja rizika od katastrofa i prilagođavanje klimatskim promjenama kada su postavljeni Ciljevi održivog razvoja² naročito zbog nedovoljnog fokusa Milenijskih ciljeva razvoja na smanjenje rizika od katastrofa i otpornost.

Sendai okvir prepoznaje državne institucije kao primarne aktere odgovorne za smanjenje rizika od katastrofa i nalaže da se ta odgovornost dijeli s drugim akterima, uključujući lokalne vlasti, privatni sektor, nevladin sektor i dr. Sendai okvirom je izražena potreba za fokusiranim aktivnošću kroz sve sektore na državnom, entitetskom, kantonalmu i lokalnom nivou u sljedeća 4 prioriteta:

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3	Prioritet 4
Razumijevanje rizika od katastrofa	Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju

U procesu podrške procjeni globalnog napretka u postizanju rezultata i sveukupnog cilja ovog okvira, dogovoren je sedam globalnih ciljeva. Ti ciljevi se mijere na globalnom nivou kroz ostvarivanje odgovarajućih indikatora.

7 globalnih ciljeva su:

Cilj A: Znatno smanjiti globalnu smrtnost uzrokovana katastrofama do 2030. godine, kako bi se smanjio prosjek globalne stope smrtnosti za 100.000 u deceniji 2020.–2030. godine u odnosu na period 2005.–2015.

Cilj B: Znatno smanjiti broj ljudi pogođenih katastrofama na globalnom nivou do 2030. godine, kako bi se smanjio prosjek za 100.000 u deceniji 2020.–2030. u odnosu na period 2005.–2015.

Cilj C: Smanjiti direktnе ekonomske gubitke uzrokovane katastrofama u odnosu na globalni bruto domaći proizvod (BDP) do 2030. godine.

¹ Opća skupština UN usvojila je Međunarodnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa u prosincu 1999. godine i uspostavila Ured Ujedinjenih naroda za smanjenje rizika od katastrofa – UNISDR za osiguranje njegove primjene, kao dio sekretarijata UN-a. Mandat UNISDR je proširen 2001. godine i služi kao mjesto kontakta u sustavu Ujedinjenih naroda kako bi se osigurala koordinacija i sinergija između aktivnosti smanjenja rizika od katastrofa sustava Ujedinjenih naroda i regionalnih organizacija i aktivnosti na socio-ekonomskom i humanitarnom polju (Rezolucija Generalne skupštine UN 56 / 195).

² eng. Sustainable Development Goals - SDG

Cilj D: Znatno smanjiti štetu od katastrofa na ključnoj infrastrukturi i ometanja pružanja osnovnih usluga, među njima zdravstvenih i obrazovnih ustanova, pored ostalog i razvijanjem njihove otpornosti do 2030. godine.

Cilj E: Znatno povećati broj zemalja s nacionalnim i lokalnim strategijama smanjenja rizika od katastrofa do 2020. godine.

Cilj F: Znatno poboljšati međunarodnu suradnju zemalja u razvoju putem adekvatne i održive podrške za napredak njihovih nacionalnih aktivnosti na provedbi ovog okvira do 2030. godine.

Cilj G: Znatno povećati dostupnost i pristup sustavima ranog upozoravanja za višestruke opasnosti i informacijama i procjenama o riziku od katastrofa do 2030. godine.

Monitoring Sendai okvira

Opća skupština Ujedinjenih naroda je 2. veljače 2017. godine podržala preporuke Otvorene međuvladine ekspertske radne grupe za indikatore i terminologiju kroz usvajanje Rezolucije A/71/644. Po ovoj rezoluciji, UNISDR je zatražio da se poduzmu tehničke mjere i sačine tehničke smjernice³ za zemlje članice UN-a.

Za mjerjenje globalnog progresa u implementaciji Sendai okvira identificiran je set od 38 indikatora.

S time u vezi UNISDR je u prosincu 2017. godine organizirao tehničku radionicu u cilju objavljivanja Monitoring Sendai okvira. Tijekom tehničke radionice prezentiran je sustav za monitoring u vidu web-platforme koja je otvorena i dostupna od mjeseca ožujka 2018. godine. Web-platforma omogućava unošenja podataka, analitičke mogućnosti kao i različite nivoe primjene (globalne, regionalne, nacionalne, lokalne). UNISDR je ustupio i drugi alat – DesInventar Sendai – koji omogućava zemljama da na dnevnoj i operativnoj bazi sistematično prikupljaju, dokumentiraju i analiziraju podatke o gubitcima koji su nastali u nesrećama uzrokovanim prirodnim opasnostima.

DesInventar Sendai je nova verzija već dobro testiranog softvera koji obuhvaća sve indikatore i podatke koji su potrebni za monitoring ciljeva od A do D Sendai okvira, koji su usklađeni s indikatorima ciljeva 1, 11 i 13 Ciljeva održivog razvoja.

Među brojnim novim karakteristikama, DesInventar Sendai dopušta i korištenje Sendai okvira metapodataka⁴ i time omogućava opisivanje indikatora koji dopuštaju detaljnije razvrstavanje podataka. Postojeća struktura baze podataka je unaprijeđena na osnovu:

- Sendai indikatora,
- Hazarda (opasnosti), i
- Razvrstavanja podataka prema Sendai okviru.

Postojeći DesInventar korisnici su vrlo lako prebacili podatke iz stare baze u novi DesInventar Sendai sustav

³ The Technical Guidance for monitoring and reporting on progress in achieving the global targets of the Sendai Framework:
<http://www.preventionweb.net/publications/view/54970>

⁴ Metapodaci ([engl.](#) *metadata, meta data, metainformation*) predstavljaju „[podatke](#) o podacima“ u bilo kojem medijumu. To su podaci koji opisuju karakteristike nekog izvora u digitalnom obliku. Korisni su kod pregledanja, prijeenosa i dokumentovanja nekog sadržaja. U digitalnom smislu to su „strukturirani podaci koji opisuju, objašnjavaju, lociraju ili na neki drugi način omogućavaju lakše upravljanje resursima.

The screenshot shows the DesInventar application's main interface. At the top, there is a navigation bar with links for HOME, ANALYSIS, DOWNLOAD, and ABOUT. Below the navigation bar, there is a search bar with the placeholder "Region Peru - Derby - [ped]". The search bar also includes fields for serial, date (YMD), duration (d), source, EIC, status, and a find serial button. Below the search bar, there are dropdown menus for Departamento (PASCO), Provincia (OXAPAMPA), Distrito (VILLA RICA), event (EPIDEMIC), location (Puente Paucartambo), cause (OTHER), and GLIDE number. The Effects section is expanded, showing the Sendai Framework Target A. It contains two main tables: "Number of deaths (A-2)" and "Number of missing (A-3)". Each table has four columns: "Total of Deaths (Sub-indicator A-2a)", "By sex", "By Age", and "Other disaggregation". The "Number of deaths (A-2)" table shows data for 14 total deaths, with 6 males and 8 females. The "By Age" column shows 3 children, 9 adults, and 2 elders. The "Other disaggregation" column shows 1 person with disabilities and 14 below the poverty line. The "Number of missing (A-3)" table shows data for 2 total missing persons, with 2 males and 0 females. The "By Age" column shows 0 children, 2 adults, and 0 elders. The "Other disaggregation" column shows 0 people with disabilities and 2 below the poverty line.

Slika 1 - Prikaz DesInventar Sendai aplikacije

Sustav upravljanja informacijama o nesrećama - DesInventar

Sustav upravljanja informacijama o nesrećama - DesInventar je softverski alat koji pomaže da se prikupe informacije o gubitcima tijekom nesreća i analiziraju trendovi o utjecaju nesreća na organiziran način. DesInventar projekt je počeo 1994. godine kada je kreiran kao zajednički konceptualni i metodološki okvir bazirana na Mreži socijalnih studija u prevenciji nesreća u Latinskoj Americi. Sustav je usmjeren na evidentiranje, konzultacije i prikaz informacija o nesrećama s malim, srednjim i velikim posljedicama.

Postojeći podatci, novinski članci i institucionalna izvešća u devet zemalja Latinske Amerike su korišteni kao glavni izvor informacija o nesrećama. Ovaj pristup su sponzorirali UNISDR i Razvojni program Ujedinjenih naroda - UNDP, koji podržavaju implementaciju sličnih sustava u Karibima, Aziji, Africi i Europi. Razvoj koncepta, metodologija i softverski alat su nazvali Sustav upravljanja informacijama o nesrećama – DesInventar⁵.

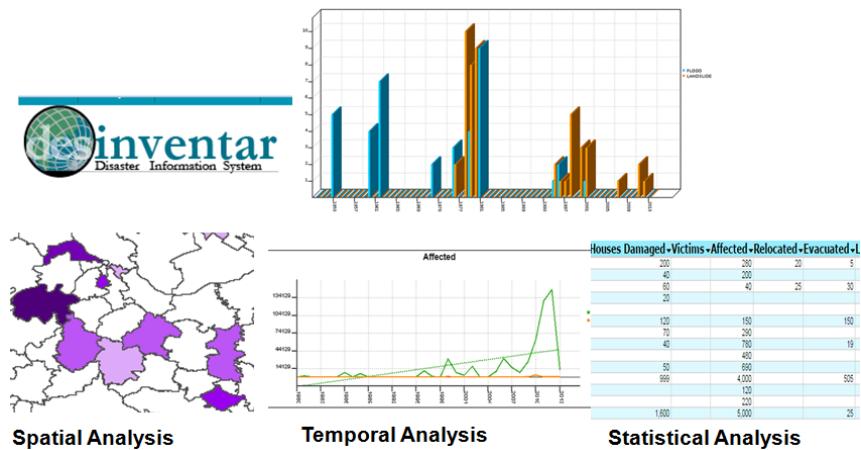
Danas više od 80 zemalja koriste DesInventar sustav. Oficijelna web stranica DesInventara je <http://www.desinventar.net>. DesInventar (DesInventar metodologija) uključuje softverski proizvod koji se sastoji iz dvije komponente:

- **Administracija i Modul unosa podataka** je baza podataka s predefiniranim indikatorom gubitaka koji se unosi u karticu podataka.
- Polja u kartici podataka uključuju:
 - podatke o vremenu i prostoru,
 - podatke o vrsti događaja,
 - uzrocima,
 - izvorima informacija,
 - direktni i indirektni utjecaji na ljudsko zdravlje, kuće, infrastrukturu i ekonomski sektor.

⁵ šp. Sistema de Inventario de Desastres – DesInventar.

- **Analitički modul** koji dozvoljava da korisnik prostorno analizira podatke gubitaka, trendove, razrađuje primjere profila rizika i ima pristup bazi podataka u slučaju upita. Upit može da uključuje odnose između različitih varijabli od posljedica, tipova događaja, uzroka, lokacije, datuma, itd. Ovaj modul dopušta da se u isto vrijeme navedeni podatci prikažu tabelarno, grafičkim i tematskim mapama.

DesInventar metodologija predlaže da se koriste povijesni podatci te da se podatci posljedica nesreća prikupljuju na sistematičan način čime se prikazuje osjetljivost specifičnog geografskog prostora na određene hazarde (opasnosti). Podatci moraju biti prikupljeni kroz praćenje određenog seta standarda. Prikupljeni podatci dobivaju svoju vremensku i geografsku dimenziju i razvrstavaju se u relativno male geografske jedinice, obično administrativne jedinice.

Osnovni kriteriji koji prate DesInventar:

- Svi sadržaji moraju imati iste varijable mjerena posljedica i iste homogene i osnovne klasifikacije događaja,
- Prikupljene i obrađene informacije moraju biti unesene u određenoj vremenskoj skali i geo-referencirani,
- Informacija koja je sadržana u DesInventaru **MORA** biti prostorno razvrstana kako bi pokazala (i kasnije analizirala) posljedice nesreće na lokalnom nivou. Za evidenciju nesreća na državnom nivou, preporučljivo je da je minimalni nivo razvrstavanja ekvivalentan općinskom nivou, obično jedan ili dva nivoa ispod prve administrativne/političke podjele, zavisno od zemlje. DesInventar baza podataka se u potpunosti može prilagoditi ustavnopravnoj strukturi Bosne i Hercegovine,
- Podatci mogu biti analizirani prateći postojeće metodologije, počevši s preliminarnom analitičkom metodologijom, koja daje korisnicima razumijevanje posljedica nesreća i katastrofa u zemlji ili regionu, mogućnosti komparacije istraživanja i podrške procesu odlučivanja koji je u vezi s aktivnostima smanjenja rizika od katastrofa (uključujući procjenu rizika) i upravljanje rizikom u cjelini.

DesInventar sustav u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj

Na prostoru Zapadnog Balkana Albanija i Srbija, te Turska su donijele odluku da usvoje i koriste DesInventar bazu podataka o gubitcima.

Albanija

U Albaniji je instaliran DesInventar sustav koji održava civilna zaštita. U bazu podataka su uneseni podatci 4861 kartica za period **od 1851. do 2015. godine**. Najveći broj smrtnih slučajeva u Albaniji je, na što ukazuje DesInventar baza podataka, povezan sa zemljotresima – 799 mrtvih; u poplavama – 267 mrtvih za cijeli period za koji su uneseni podatci. Najveća šteta na kućama je vezana za potres – 80.137, za poplave – 18.886 i bujične poplave – 13.865 kuća.

Srbija

Sektor za vanredne situacije pri Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije je 2013. godine uveo DesInventar sustav za prikupljanje podataka o štetama od nesreća. Važeća baza podataka sadrži 857 kartica i pokriva vremenski okvir **od 1980. godine do 2017. godine**. Najveća stopa mortaliteta u Srbiji prema DasInventaru je vezana za poplave – 30 mrtvih, snježne oluje – 18 mrtvih, smrzavanje – 121 mrtve osobe za navedeni period unošenja podataka. Najviše kuća je uništeno uslijed poplava – 50.220 kuće, potresa – 14.992 kuće i oluje s gradom – 8.594 kuće.

Turska

DesInventar sustav u Turskoj koristi Predsjedništvo za upravljanje krizama i vanrednim situacijama – AFAD. Baze podataka za gubitke tijekom nesreća u Turskoj se oficijelno nazivaju TABB: <https://tabb.afad.gov.tr/>. To je zapravo arhiva razvijena na DasInventar metodologiji. Sustav je prilagođen stanju u Turskoj tj. tipičnim nesrećama, indikatorima i njihovim posljedicama. U osnovi kartica podataka su dodata polja i indikatori specifični za teritorij Turske. Baza podataka sadrži 49.542 kartice podataka **od 1909. godine do danas**. Prema TABB bazi podataka najveća stopa mortaliteta i šteta na kućama je vezana za potrese: 95.544 mrtvih; 1.238.599 uništenih kuća.